

Učebné osnovy predmetu

Dejepis

Forma štúdia: osemročné štúdium

Predmet je povinným predmetom podľa štátneho vzdelávacieho programu.

Ciele predmetu

Predmet vychádza z aktuálneho štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá v príslušnej forme štúdia a v plnej miere rešpektuje formulované ciele predmetu. V príslušných ročníkoch štúdia rozpracováva ciele predmetu nasledovne:

Ročník	Konkretizované ciele predmetu v ročníku
1. ročník	Žiak: - sa orientuje v historickom čase a priestore a používa základné historické pojmy, - rozlišuje minulosť, prítomnosť a budúcnosť a pracuje s časovou priamkou, - poznáva základné druhy historických prameňov a využíva ich pri poznávaní minulosti, - skúma dejiny svojej rodiny, obce a regiónu a vytvára si vzťah k miestnemu historickému dedičstvu, - charakterizuje vznik prvých civilizácií a vysvetľuje ich význam pre ďalší vývoj ľudskej spoločnosti, - poznáva hlavné znaky starovekého Grécka a Ríma a hodnotí ich civilizačný prínos, - analyzuje jednoduché historické pramene a vyhľadáva v nich základné informácie, - porovnáva spôsob života ľudí v minulosti a súčasnosti, - formuluje vlastné názory na historické udalosti primerane veku a získaným poznatkom.
2. ročník	Žiak: - charakterizuje základné znaky stredovekej spoločnosti a jej fungovanie, - vysvetľuje význam kresťanstva, cirkvi a kláštorov v stredovekej Európe, - poznáva dejiny Slovanov a význam Veľkej Moravy pre slovenské dejiny, - objasňuje postavenie Slovákov v Uhorskom kráľovstve a význam stredovekých miest, - analyzuje hospodárske, politické a kultúrne zmeny v stredovekej spoločnosti,

	- využíva mapy, časové osi a historické pramene pri riešení dejepisných úloh, - porovnáva život jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti, - rozvíja schopnosť získavať, triediť a prezentovať historické informácie, - vytvára si pozitívny vzťah k národným kultúrnym a historickým tradíciám.
3. ročník	Žiak: - charakterizuje hlavné znaky novovekej spoločnosti a význam novovekých zmien pre ďalší vývoj Európy, - vysvetľuje význam humanizmu, renesancie, kníhtlače a reformácie, - charakterizuje postavenie Habsburskej monarchie a Uhorska v novoveku, - hodnotí význam osvietenstva, priemyselnej revolúcie a formovania moderných štátov, - vysvetľuje proces formovania moderného slovenského národa a národného hnutia, - analyzuje spoločenské, hospodárske a politické premeny 18. a 19. storočia, - pracuje s historickými prameňmi a kriticky vyhodnocuje získané informácie, - rozpoznáva súvislosti medzi európskymi a slovenskými dejinami, - rozvíja schopnosť argumentovať a zdôvodňovať historické závery na základe faktov.
4. ročník	Žiak: - analyzuje príčiny, priebeh a dôsledky prvej svetovej vojny a vzniku Československa, - porovnáva demokratické a totalitné politické systémy 20. storočia, - charakterizuje politický, hospodársky a kultúrny vývoj Československa v medzivojnovom období, - objasňuje príčiny a dôsledky druhej svetovej vojny a holokaustu, - hodnotí postavenie Slovenska počas existencie vojnovkej Slovenskej republiky a význam Slovenského národného povstania, - vysvetľuje podstatu studenej vojny a rozdelenia sveta po roku 1945, - charakterizuje vývoj Československa v období komunistického režimu a proces obnovy demokracie po roku 1989, - hodnotí význam európskej integrácie a postavenie Slovenskej republiky v Európe, - samostatne vyhľadáva, analyzuje a interpretuje informácie z rôznych historických zdrojov,

	- rozvíja kritické myslenie, historické vedomie a občianske postoje založené na princípoch demokracie, tolerancie a rešpektu k ľudským právam.
5. ročník	Žiak: - si osvojí základné princípy historického poznávania a práce s historickými prameňmi, - orientuje sa v historickom čase a priestore, používa historické pojmy a chronologické súvislosti, - analyzuje a interpretuje informácie získané z rôznych historických prameňov, - poznáva vznik a vývoj najstarších civilizácií a hodnotí ich prínos pre ďalší vývoj ľudskej spoločnosti, - charakterizuje hlavné znaky antickej spoločnosti a civilizačný odkaz starovekého Grécka a Ríma, - vysvetľuje vznik a fungovanie stredovekej spoločnosti a postavenie cirkvi v stredoveku, - objasňuje vývoj slovanských spoločenstiev a význam Veľkej Moravy v národných dejinách, - charakterizuje postavenie Slovenska v Uhorskom kráľovstve a hodnotí hospodársky a kultúrny vývoj krajiny, - rozvíja schopnosť porovnávať historické udalosti, javy a procesy v širších európskych súvislostiach, - vytvára si pozitívny vzťah k národnému kultúrnemu a historickému dedičstvu.
6. ročník	Žiak: - vysvetľuje zmeny, ktoré priniesol novovek do politického, hospodárskeho a kultúrneho života spoločnosti, - hodnotí význam humanizmu, renesancie, reformácie a osvietenstva pre vývoj európskej civilizácie, - charakterizuje postavenie Habsburskej monarchie a Uhorska v európskych dejinách, - posudzuje význam tereziánskych a jozefínskych reforiem pre modernizáciu spoločnosti, - vysvetľuje príčiny a dôsledky revolúcií a národných hnutí v Európe 18. a 19. storočia, - charakterizuje proces formovania moderného slovenského národa a aktivity slovenského národného hnutia, - analyzuje hospodárske a spoločenské dôsledky priemyselnej revolúcie, - hodnotí dôsledky európskej kolonizácie a zámorských objavov pre svetový vývoj,

	- rozlišuje základné politické ideológie moderného veku a chápe ich vplyv na vývoj spoločnosti, - využíva historické pramene na samostatné skúmanie a interpretáciu historických udalostí.
7. ročník	Žiak: - analyzuje príčiny a dôsledky prvej svetovej vojny a hodnotí jej význam pre ďalší vývoj Európy a sveta, - vysvetľuje okolnosti vzniku Československej republiky a posudzuje jej význam pre Slovákov, - porovnáva demokratické a totalitné režimy medzivojnového obdobia, - charakterizuje politický, hospodársky a kultúrny vývoj Československa v medzivojnovom období, - objasňuje príčiny vzniku druhej svetovej vojny a hodnotí jej dôsledky pre svet a Slovensko, - vysvetľuje podstatu holokaustu a ďalších prejavov porušovania ľudských práv v 20. storočí, - analyzuje vývoj vojnovnej Slovenskej republiky a Slovenského národného povstania v kontexte európskych dejín, - charakterizuje vývoj Československa po roku 1945 a posudzuje dôsledky totalitného režimu, - vysvetľuje podstatu studenej vojny, európskej integrácie a globálnych problémov súčasného sveta, - hodnotí proces demokratickej transformácie Slovenska po roku 1989 a jeho začlenenie do európskych a euroatlantických štruktúr.
8. ročník	-----

Vzdelávacie štandardy

Predmet vychádza z aktuálneho štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá v príslušnej forme štúdia a v plnej miere rešpektuje formulované štandardy (obsahový a výkonový) pre príslušnú tematickú časť / tematický okruh. V tabuľke nižšie je uvedené rozdelenie jednotlivých tém do ročníkov štúdia, pričom k téme je následne priradená aj tematická časť / tematický okruh príslušného štátneho vzdelávacieho programu pre predmet. V štátnom vzdelávacom programe sú následne k tematickej časti / tematickému okruhu priradené jednotlivé štandardy (obsahový aj výkonový). Priradením tematickej časti / tematického okruhu k danej téme v jednotlivých ročníkoch pripájame k téme aj konkrétne štandardy.

Ročník	Téma	Tematická časť / celok podľa ŠVP
--------	------	----------------------------------

1.	Ako spoznáваме minulosť Stopy praveku Riečne civilizácie a ich dedičstvo Staroveké Grécko Staroveký Rím Sťahovanie národov a jeho dôsledky Stredoveká spoločnosť Každodenný život v stredoveku Stredoveké mestá Ranostredoveké štáty Kultúra, veda a umenie v stredoveku Nové mocné kráľovstvá stredoveku	Od blízkeho k vzdialenému Obrazy starovekého sveta Obrazy starovekého sveta Obrazy starovekého sveta Obrazy stredovekého sveta Obrazy stredovekého sveta Obrazy stredovekého sveta Obrazy stredovekého sveta
2.	Život našich predkov Veľká Morava Byzantská misia Kultúrny prínos Veľkej Moravy Stredoveké Uhorsko Politický a hospodársky rozmach Uhorska Vládnuce dynastie Humanizmus a renesancia Zámorské objavné plavby Zmeny v hospodárstve Reformácia a katolícka reforma Vývoj Uhorska po Moháči (1526) Protihabsburské povstania	Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline Slováci v Uhorskom kráľovstve Slováci v Uhorskom kráľovstve Obrazy novovekého sveta Obrazy novovekého sveta Obrazy novovekého sveta Obrazy novovekého sveta Habsburská monarchia na prahu novoveku Habsburská monarchia na prahu novoveku
3.	Veľká francúzska revolúcia	Zrod modernej doby

	Druhá svetová vojna Život na fronte a v zázemí Tragédia židovských obyvateľov Vznik nového štátu Politický systém Slovenského štátu Hospodársky a kultúrny rozvoj Slovenského štátu Osud židovských obyvateľov Odboj. Slovenské národné povstanie Bipolárny svet Život vo východnom bloku Život v západnom bloku Európska integrácia Koniec kolonializmu Československo po druhej svetovej vojne Totalitný režim od roku 1948 Neúspešný pokus o reformu Normalizácia Slovenská kultúra v podmienkach totality Prevratný rok 1989 Zmeny po roku 1989 Vznik Slovenskej republiky	Obrazy druhej svetovej vojny Obrazy druhej svetovej vojny Obrazy druhej svetovej vojny Slovenská republika (1939 – 1945) Slovenská republika (1939 – 1945) Slovenská republika (1939 – 1945) Slovenská republika (1939 – 1945) Rozdelený svet Rozdelený svet Rozdelený svet Rozdelený svet Rozdelený svet Československo za železnou oponou Československo za železnou oponou Československo za železnou oponou Slovensko po roku 1989 Slovensko po roku 1989
5.	Z historikovej dielne Staroveké riečne civilizácie Staroveké Grécko Staroveký Rím	Z historikovej dielne Z údolí veľkých riek Stopy antiky Stopy antiky

	Napoleonské vojny – pokus o novú Európu Reštaurovanie (starej) Európy Európa na ceste k novému hospodárstvu, spriemyselňovanie Zjednotenie Talianska a Nemecka Premeny Ruska Tri generácie slovenských vzdelancov Revolúcia 1848 v Európe Slováci a revolúcia roku 1848/49 Európa si podmaňuje svet Európske kolónie Nový svet – Amerika Stretnutie kultúr a civilizácií Imperiálny svet Súperenie veľmocí Predvečer prvej svetovej vojny Vznik Rakúska-Uhorska. Dualizmus Postavenie Slovákov v monarchii Maďarizácia Spolkový život Modernizácia monarchie. Spriemyselňovanie Slovenska Vysťahovalectvo Slovákov	Zrod modernej doby a nacionalizmus Zrod modernej doby a nacionalizmus Zrod modernej doby a nacionalizmus Zrod modernej doby a nacionalizmus Zrod modernej doby a nacionalizmus Moderný slovenský národ Moderný slovenský národ Európska expanzia 1492 – 1914 Európska expanzia 1492 – 1914 Európska expanzia 1492 – 1914 Na ceste k prvej svetovej vojne Na ceste k prvej svetovej vojne Na ceste k prvej svetovej vojne Slováci v Rakúsko-Uhorsku Slováci v Rakúsko-Uhorsku Slováci v Rakúsko-Uhorsku Slováci v Rakúsko-Uhorsku Slováci v Rakúsko-Uhorsku Slováci v Rakúsko-Uhorsku
7.	Prvá svetová vojna – na fronte a v zázemí Dôsledky 1. svetovej vojny Versailleské usporiadanie Európy	Prvá svetová vojna a vznik ČSR Prvá svetová vojna a vznik ČSR Prvá svetová vojna a vznik ČSR

Zahraničný odboj	Prvá svetová vojna a vznik ČSR
Domáci odboj	Prvá svetová vojna a vznik ČSR
Politický a hospodársky život Európy medzi dvoma vojnami	Európa v medzivojnovom období
Demokratické politické systémy	Európa v medzivojnovom období
Totalitné politické systémy	Európa v medzivojnovom období
Politický systém ČSR	Československo v medzivojnovom období
Politické prúdy na Slovensku	Československo v medzivojnovom období
Zápas o autonómiu Slovenska	Československo v medzivojnovom období
Hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky v ČSR	Československo v medzivojnovom období
Medzinárodné postavenie ČSR	Československo v medzivojnovom období
Príčiny vzniku druhej svetovej vojny	Druhá svetová vojna
Kľúčové medzníky druhej svetovej vojny	Druhá svetová vojna
Život na fronte a v zázemí	Druhá svetová vojna
Holokaust	Druhá svetová vojna
Dôsledky druhej svetovej vojny	Druhá svetová vojna
Vznik Slovenského štátu. Politický systém	Slovenský štát (1939 – 1945)
Vnútoraná a zahraničná politika Slovenskej republiky	Slovenský štát (1939 – 1945)
Kultúrny, sociálny a hospodársky život na Slovensku	Slovenský štát (1939 – 1945)
Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny	Slovenský štát (1939 – 1945)
Osudy nepohodlných	Slovenský štát (1939 – 1945)
Zahraničný a domáci odboj	Slovenský štát (1939 – 1945)
Slovenské národné povstanie	Slovenský štát (1939 – 1945)
Zo spojencov nepriatelia	Konflikt ideológií

	Sovietizácia strednej a východnej Európy	Konflikt ideológií
	Nástup nového sveta – rozpad kolonializmu v podmienkach studenej vojny	Konflikt ideológií
	Vnútropolitický vývoj ČSR (1945 – 1948)	Československo za železnou oponou
	Politický systém po roku 1948	
	Pražská jar – pokus o reformu	Československo za železnou oponou
	Normalizácia	Československo za železnou oponou
	Socialistická každodennosť	Československo za železnou oponou
	Cesta k európskej integrácii	Integrácia Európy
	Koniec storočia – čas globalizácie	Integrácia Európy
	Nežná revolúcia	Slovensko po roku 1989
	Samostatná Slovenská republika	Slovensko po roku 1989
	Miesto Slovenska vo svete	Slovensko po roku 1989

Poznámka

Bez poznámok.

Vypracoval/a: Mgr. Miroslav Marko

Dátum: 6. júla 2026